

Liliana Brožič

DOI: 10.2478/cmc-2024-0016

UVODNIK

SODOBNO VOJSKOVANJE

Uvod Sodobno vojskovanje je v zadnjih dveh letih in pol povsem zapolnilo pozornost nacionalne in svetovne javnosti. Prevladujeta predvsem dve vojni območji, ponovni izbruh sovražnosti na Bližnjem vzhodu in ruska agresija nad Ukrajino. Za obe je značilno, da so svetovna javnost in njene organizacije povsem nemočne v iskanju rešitev, s katerimi bi jim uspelo vsaj začasno, če ne trajno, zaustaviti spopade in organizirati različne procese v podporo iskanju diplomatskih in mednarodnih rešitev.

Vpletene strani se delijo na tiste, ki si nikakor ne morejo pomagati same, in na tiste, ki ne upoštevajo mednarodnih dogovorov, mednarodnega prava, človekovih pravic in številnih drugih svetovnonazorskih in demokratičnih postulatov.

Generalna skupščina Združenih narodov (ZN) je septembra 2024 potrdila predlog nezavezujoče resolucije, ki v skladu z mnenjem Meddržavnega sodišča v Haagu zahteva konec izraelske okupacije palestinskih ozemelj v enem letu. Za resolucijo je glasovalo 124 od 193 članic ZN, vzdržalo se jih je 43, proti pa jih je bilo 14. Novi predsednik Generalne skupščine Philemon Yang pa je dejal, da sta Generalna skupščina in Varnostni svet ZN dolžna končati nezakonito prisotnost Izraela na zasedenih palestinskih ozemljih ter da je treba zagotoviti vladavino prava in pravičnost (Delo, 2024). Kako to doseči, še ni znano.

1 NOVI NAČINI VOJSKOVANJA

Medtem ko mednarodna skupnost išče diplomatske, mednarodnopravne in mirovne rešitve, se sodobno vojskovanje v praksi ves čas razvija, izpopolnjuje in dobiva nove razsežnosti. Izkušnje z uporabo turških brezpilotnih zrakoplovov v Siriji, Libiji, Gorskem Karabahu in Ukrajini kažejo, da so taki sistemi zelo učinkoviti in prinašajo pomembno novost v teorijo in prakso vojskovanja (Besenyő in Málnácssy, 2024).

V začetku leta 2023 je iz Rusije presenetila vest, da je bil razlog za obsežen raketni napad Makejevke v ukrajinskem Donbasu povečana uporaba mobilnih telefonov, ki so jih ruski vojaki uporabili ob prehodu iz starega v novo leto. To naj bi omogočilo ukrajinski strani, da je določila koordinate lokacije vojaškega osebja za raketni napad (N1 SLO, 2024).

Septembra 2024 so mediji poročali o pozivnikih, ki jih je razneslo v času, ko so jih uporabljali pripadniki Hezbolaha, kar je povzročilo smrtne žrtve. V nadaljevanju pa je razneslo tudi ročne radijske postaje v uporabi te iste teroristične skupine (MMC, 2024a).

Iz Ukrajine dnevno poročajo o žrtvah in izpopolnjenih oblikah bojevanja z brezpilotnimi zrakoplovi, ki povzročajo vedno večjo škodo. V Zaporožju so na primer samo v eni noči našteali 22 takih zrakoplovov, ruska stran pa je objavila vest, da je bilo ukrajinskih zrakoplovov 125 (MMC, 2024b).

Med pomembnimi dejavniki v vojskovanju je zagotovo hibridno vojskovanje, ki poteka v kibernetnem prostoru. Ta način vojskovanja ni nov. Kot pravi Štrucl, je v uporabi že dlje, vendar je največje razsežnosti dosegel v obdobju pred ruskim vojaškim napadom na Ukrajino (Štrucl, 2022) in se še vedno intenzivno razvija.

V sodobnih spopadih se tako ne uporabljajo samo klasične oblike bojevanja z najnovejšo opremo in oborožitvijo (Šlebir, 2022), ampak tudi povsem novi načini, kako v največji možni meri čim bolj škodovati sovražniku. Pri tem si tisti, ki bijejo bitko, močno prizadevajo, da bi čim bolj izključili neposredno udeležbo človeških virov, ki jih poskušajo nadomestiti z različnimi napravami in povezavami med njimi.

Naučene lekcije nas spodbujajo, da se moramo na sodobno vojskovanje ustrezno odzvati. Ne samo v smislu, da bomo pripravljeni na take in podobne novosti, ampak tudi da bomo na sodobnem vojskovališču imeli ustrezno strateško prednost.

Kako to prednost doseči, v svojem poročilu ugotavlja Mario Draghi. Pri prepoznavanju ukrepov za večjo konkurenčnost Evropske unije se je osredotočil na povsem novo evropsko varnostno okolje, na pomembnost premostitve inovacijske vrzeli, na skupno razogljichenje in konkurenčni načrt, na povečano varnost in zmanjševanje odvisnosti od drugih, na povečanje finančnih investicij in krepitev upravljanja. Znotraj teh vsebinskih sklopov se je osredotočil tudi na pomen krepitev evropske obrambne industrije, brez katere ni mogoče zagotavljati varnosti in obrambe Evropske unije (Draghi, 2024).

Med pomembne dejavnike pri zagotavljanju evropske varnosti sodi tudi področje evropske vojaške mobilnosti, za katero Fiott meni, da bi se morali bolj osredotočiti na njen logistični vidik. Napredek na tem področju lahko po njegovem mnenju pomembno prispeva k prednosti pri sodobnem vojskovanju (Fiott, 2024).

2 SODOBNO VOJSKOVANJE Z VIDIKA AVTORJEV

Chinedu Simplicius Udeh v prispevku *Nigerijske oborožene sile in protigverilske operacije v Severovzhodni Nigeriji: ocena stanja* analizira dolgotrajne operacije nigerijskih oboroženih sil proti terorističnim in uporniškim skupinam, kot sta Boko Haram in Zahodnoafriška provinca Islamske države. Prispevek temelji na analizi dokumentov in terenski raziskavi.

V prispevku *Gospodar zračnega prostora – zmagovalec* avtorja **Matic Baliž** in **Vladimir Prebilič** izhajata iz predpostavke, da je obvladovanje zračnega prostora temeljni pogoj za zmago v vojni, saj omogoča večjo svobodo in učinkovitost pri izvajanju vojaških nalog. Med rusko ofenzivo na Ukrajino je bilo pričakovati, da bo Rusija zagotovila zračno prevlado, vendar se to ni zgodilo, kar je pomembno vplivalo na potek vojne v Ukrajini.

Uravnoteženje zahtev po pripravljenosti vojske in varstva okolja je ključno za uspešno upravljanje okoljskega vidika civilno-vojaških razmerij. V prispevku *Okoljski vidik civilno-vojaških razmerij: priložnosti in izzivi za Slovensko vojsko* so **Silvo Grčar**, **Andrej Sotlar** in **Katja Eman** raziskali stališča poveljnikov enot Slovenske vojske. Ta odražajo pozitivno ekološko naravnost, pri čemer objektivno zaznavajo določene vplive vojaških dejavnosti na okolje.

Svetovni prvaki v usposabljanju: zapleteno razmerje Nemčije z vojaškimi silami za specialno delovanje je prispevek **Anne M. Gielas**, v katerem avtorica proučuje primere skrajno desničarskega ekstremizma v nemškem poveljstvu specialnih sil kopenske vojske, ki se že več let uvrščajo na naslovnice mednarodnih medijev. Ogorčenje javnosti v Nemčiji in zahteva po spremembah sta ponudila priložnost za prestrukturiranje ne le teh, temveč vseh nemških vojaških sil za specialno delovanje.

Palestinska militantna skupina Hamas je 7. oktobra 2023 začela obsežno skupno ofenzivo proti Izraelu. Hkrati s kinetičnimi napadi so različni akterji kibernetских groženj, ki jih pripisujejo Hamasu, Hezbolahu, Iranu in Rusiji, sprožili kibernetске napade na izraelske informacijske sisteme v komercialnih, industrijskih in vladnih sektorjih. **Tal Pavel** analizira kibernetске napade in izraelske protiukrepe na področju kibernetске varnosti v prispevku *Izogibanje »digitalnemu 7. oktobru«: študija o kibernetskem vojskovanju proti Izraelu med vojno oktobra 2023.*

Literatura

1. Besenyő, J., in Málnássy, A., 2024. *Geopolitical Dimension of Libyan Drone Warfare: The Use of Turkish Drones on the North African Battlefields*. *Obrana a strategije* 24, no. 1: 03-17, <https://doi.org/10.3849/1802-7199.24.2024.01.003-017>, dostopno 1. oktobra 2024.
2. Delo, 2024. *Generalna skupščina ZN zahteva konec izraelske okupacije Palestine*. <https://www.delo.si/novice/svet/v-rafi-na-jugu-gaze-ubiti-stirje-izraelski-vojaki>, dostopno 29. septembra 2024.
3. Draghi, M., 2024. *The future of European Competitiveness*. https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf, dostopno 30. septembra 2024.
4. Fiott, D., 2024. *Keep it Moving: From Mobility to Logistics in European Defence*. <https://csds.vub.be/publication/keep-it-moving-from-mobility-to-logistics-in-european-defence/>, dostopno 30. septembra 2024.
5. MMC, 2024a. *Guverner Zaporožja: V ruskih napadih ranjenih 11 ljudi*. <https://www.rtvsl.si/svet/vojna-v-ukrajini/guverner-zaporozja-v-ruskih-napadih-ranjenih-11-ljudi/722589>, dostopno 29. septembra 2024.
6. MMC, 2024b. *Nove eksplozije v Libanonu: Po pozivnikih razneslo še ročne radijske postaje v uporabi Hezbolaha*. <https://www.rtvsl.si/svet/bliznji-vzhod/nove-eksplozije-v-libanonu-po-pozivnikih-razneslo-se-ročne-radijske-postaje-v-uporabi-hezbolaha/721340>, dostopno 30. septembra 2024.
7. N1 SLO, 2024. *Moskva: Telefoni vzrok »najbolj smrtonosnega napada na ruske sile«*. <https://n1info.si/novice/svet/po-najbolj-smrtonosnem-napadu-na-ruske-sile-moskva-vzrok-pripisala-telefonom/>, dostopno 30. septembra 2024.
8. Šlebir, M., 2022. *Točka osredotočenja: od teoretskega okvira do praktične rabe koncepta. Sodobni vojaški izzivi, letnik 24, številka 1, maj*. <https://doi.org/10.33179/bsv.99.svi.11.cmc.24.1.1>, dostopno 1. oktobra 2024.
9. Štrucl, D., 2022. *Ruska agresija na Ukrajino: kibernetске operacije in vpliv kibernetkega prostora na sodobno bojevanje. Sodobni vojaški izzivi, 24(2), str. 103-123*, <https://doi.org/10.33179/bsv.99.svi.11.cmc.24.2.6>, dostopno 1. oktobra 2024.

email: liliana.brozic@mors.si

ORCID:0000-0002-0508-2477

Izred. prof. dr. Liliana Brožič je doktorirala na Fakulteti za državne in evropske študije Nove univerze. Na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije je zaposlena od leta 1996. Delala je na področjih obveščevalnovarnostne dejavnosti, kadrov, vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter odnosov z javnostmi. Od leta 2009 je urednica Sodobnih vojaških izzivov. Od leta 2022 je vodja Oddelka za vojaško tehnologijo, raziskave in razvoj. Dodatno je zaposlena kot dekanja na Fakulteti za državne in evropske študije. Habilitirana je na področju varnostnih študij. .

Assoc. Prof. Liliana Brožič, PhD, holds a PhD from the Faculty of Government and European Studies of the New University. She has worked at the Ministry of Defence of the Republic of Slovenia since 1996 in the fields of intelligence and security, human resources, military education and training, and public relations. Since 2009, she has been the editor of the Contemporary Military Challenges. Since 2022, she has been Head of the Military Technology, Research and Development Section. She also works as Dean of the Faculty of Government and European Studies. She holds a habilitation in Security Studies.

e-mail: liliana.brozic@mors.si

ORCID: 0000-0002-0508-2477

* Prispevki, objavljeni v Sodobnih vojaških izzivih, niso uradno stališče Slovenske vojske niti organov, iz katerih so avtorji prispevkov.

* Articles published in the Contemporary Military Challenges do not reflect the official viewpoint of the Slovenian Armed Forces nor the bodies in which the authors of articles are employed.